

Adı Soyadı: Ayşe Yılmaz

Soru 1: Goethe “3000 yıllık geçmişinin hesabını yapamayan insan, günöbirlik yaşıyan insandır.” diyordu. Biz gerçekten biliyor muyuz tarihimizi? Gelecek için planlar yapıyoruz. İlerlemek, kendimizi geliştirmek, ailemize ve çocuklarımıza iyi bir gelecek vermek için, toplumumuz için, ölkemiz için çalışıyoruz. Ama geleceğe yön verebilmek için geçmişini bilmek gerekmez mi? Ağacın köküne su dökmeden meyve almak mümkün değilse tarihi bilmeden geleceğe adım atmak da mümkün değildir.

Goethe “3000 yıllık geçmişinin hesabını yapamayan insan, günöbirlik yaşıyan insandır.” sözü ile neyi vurgulamıştır? Açıklayınız.

Cevap: Goethe bu sözüyle, tarih bilincinin önemini vurgulamıştır. Kendi geçmişini, toplumunun ve dünyanın geçmişini bilmeyen bir insanın, olayları derinlemesine analiz edemeyeceğini, dersler çıkaramayacağını ve bu yüzden geleceğe yönelik sağlam planlar yapamayacağını ifade etmiştir. Geçmişini bilmeyen kişi, sadece o anı yaşar, olayların kökenini ve sonuçlarını kavrayamaz. Bu da onu sığ ve yüzeysel bir yaşama mahkum eder. Tarih, insana ve toplumlara bir hafıza kazandırarak geleceği daha bilinçli inşa etme imkânı sunar.

Soru 2: Tarih öğrenmenin günümüz toplumsal sorunlarının çözümüne nasıl katkı sağlayabileceğini somut bir örnek vererek açıklayınız.

Cevap: Tarih öğrenmek, günümüzdeki toplumsal sorunların kökenlerini anlamamızı ve geçmişte yapılan hataları tekrarlamamamızı sağlar. Örneğin, günümüzde yaşanan göç ve mülteci sorunlarını ele alalım. Tarihteki büyük göç hareketlerini (Kavimler Göçü gibi) veya savaşlar sonrası yaşanan mülteci krizlerini incelediğimizde, bu olayların toplumsal, ekonomik ve siyasi sonuçlarını görürüz. Bu tarihi tecrübeler, günümüzdeki mülteci krizlerinde daha insancıl, akılcı ve kalıcı politikalar üretmemize yardımcı olabilir. Geçmişte uygulanan başarılı entegrasyon politikalarından ilham alabilir veya başarısız politikaların yol açtığı toplumsal çatışmalardan ders çıkararak günümüz sorunlarına çözüm bulabiliriz.

Amasya
Görüşmelerinin
yapılması

Mebusan
Meclisinin
toplanması

Misak-ı millî
kararlarının
alınması

İstanbul'un
itilaf devletleri
tarafından işgal
edilmesi

Büyük Millet
Meclisinin
açılması

Soru 3: Yukarıda verilen bilgi kutucukları arasındaki sebep-sonuç zincirini belirleyin. Eğer bu zincirin herhangi bir halkası koparsa tarihî bilgilerin değerlendirilmesinin nasıl etkileneceğini

açıklayın.

Cevap: Verilen kutucuklar arasındaki sebep-sonuç ilişkisi şöyledir:

- **Amasya Görüşmeleri'nin yapılması**, İstanbul Hükûmeti'nin Temsil Heyeti'ni resmen tanımını sağlamış ve Mebusan Meclisi'nin toplanması kararının alınmasına zemin hazırlamıştır (Sebep).
- **Mebusan Meclisi'nin toplanması**, Misak-ı Millî kararlarının alınmasını sağlamıştır (Sonuç/Sebep).
- **Misak-ı Millî kararlarının alınması**, İtilaf Devletleri'nin bu kararları kabul etmemesine ve İstanbul'u resmen işgal etmesine neden olmuştur (Sonuç/Sebep).
- **İstanbul'un İtilaf Devletleri tarafından işgal edilmesi**, Mebusan Meclisi'nin çalışamaz hâle gelmesiyle milli iradenin temsil edileceği yeni bir meclis ihtiyacını doğurmuş ve Ankara'da Büyük Millet Meclisi'nin açılmasına yol açmıştır (Sonuç/Sebep).
Eğer bu zincirin bir halkası koparsa, olaylar arasındaki mantıksal bağ kaybolur. Örneğin, Misak-ı Millî kararları alınmasaydı, İtilaf Devletleri'nin İstanbul'u işgal etmek için bu bahaneleri olmazdı ve belki de Büyük Millet Meclisi'nin açılmasına giden süreç bambaşka bir şekilde işlerdi. Tarihsel olayları doğru anlamak ve yorumlamak için bu sebep-sonuç ilişkisini doğru kurmak zorunludur.

Soru 4: İngiliz tarihçi John Tosh “Tarihin Peşinde” adlı eserinde tarihçinin görevini şu sözlerle ifade etmiştir. “İnceleyeceği çağın insanının kimliğine bürünüp dünyayı onun gözlerinden görerek ve mümkün olduğu kadar onun standartlarıyla değerlendirerek o insanın neyi, niçin yaptığını bulmaktır.”

Bu sözle tarihsel bilginin üretiminde ne tür bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiği vurgulanmaktadır?

Cevap: Bu sözle, tarihsel bilginin üretiminde "tarihsel empati" ve "anakronizmden kaçınma" yaklaşımının benimsenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Tarihçi, incelediği dönemin koşullarını, değer yargılarını, inançlarını ve bilgi düzeyini göz önünde bulundurmalıdır. Geçmişteki bir olayı veya kişiyi günümüzün değer yargılarıyla ve bilgileriyle yargılamak (anakronizm), tarihsel gerçeği anlamamızı engeller. John Tosh'un belirttiği gibi, tarihçi o dönemdeki bir insanın gözünden bakarak, "o insanın neyi, niçin yaptığını" anlamaya çalışmalıdır. Bu, objektif tarih yazımının temel şartlarından biridir.

Soru 5: Tarih, belgelere dayanarak yazılır. Geçmişle ilişkimizin tek yolu ondan kalanları incelemek, anlamak, yorumlamaktır. Geçmişin aydınlatılması bizi geçmişe götürecek belgeler yardımıyla gerçekleşir. Kimi tarih yazıcıları belgelerin “konuştuğunu” söylerler. Yazdıklarından çok tarihî belgeler konuşur, kendileri konuşmaz. Belgeler tarafsızdır. Belgelere “Konuşun!” denir ve belgeler “konuşmaya” başlar. Onlara göre tarih, olup bitenlerin çarpıtılmadan, doğru anlayıp doğru konuşturularak anlatıldığı ve raporla dile getirildiği bir geçmiştir. Kendinizden hiçbir şey katmadan belgeyi belge olarak konuşturduğunuzda bilimsel tarih yazıcılığını başarmış olursunuz. “Ne, nerede, ne zaman, nasıl, neden, kimler tarafından gerçekleştirilmiştir?” sorularını olduğu gibi yanıtlayan bir rapor hazırlarsanız tarihî gerçeği ortaya çıkarmış olursunuz.

Bu metinde bilimsel tarih yazıcılığının başarılması için ne tür bir yaklaşım önerilmektedir?

Cevap: Bu metinde bilimsel tarih yazıcılığının başarılması için "objektiflik" ve "belgelere dayalılık" yaklaşımı önerilmektedir. Metne göre tarihçi, kendi kişisel görüşlerini, duygularını ve yorumlarını katmadan, olayları sadece belgelere dayanarak aktarmalıdır. Belgelerin "konuşmasına" izin vermeli ve kendisi bir aracı olarak kalmalıdır. "Ne, nerede, ne zaman, nasıl, neden, kimler tarafından gerçekleştirilmiştir?" gibi soruların cevaplarını belgelere sadık kalarak bir rapor şeklinde sunmalıdır. Bu yaklaşım, tarih yazımında kişisel tarafsızlıktan uzak, bilimsel ve nesnel bir tutumu savunmaktadır.

Soru 6: Mustafa Kemal Atatürk'ün "Tarih yazmak, tarih yapmak kadar önemlidir. Yazan, yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır." sözü ile neyi vurguladığını açıklayınız.

Cevap: Mustafa Kemal Atatürk bu sözüyle, tarih yazıcılığının büyük bir sorumluluk gerektirdiğini ve tarihçinin "objektif" olması gerektiğini vurgulamaktadır. "Yazan, yapana sadık kalmazsa" ifadesi, tarihçinin olayları ve kişileri olduğu gibi, çarpıtmadan, kendi ideolojisine veya çıkarlarına göre yorumlamadan aktarması gerektiği anlamına gelir. Eğer tarihçi, tarihi yapanlara ve yaşanan olaylara sadık kalmazsa, ortaya çıkan sonuç "değişmeyen hakikat" yani gerçeğin kendisi değil, insanları yanıltacak sahte bir anlatı olur. Bu nedenle tarih yazmak, en az tarihi yapmak kadar önemlidir ve büyük bir ahlaki sorumluluk gerektirir.
